

Conditie en bevorderende factoren voor
duurzame kennissamenwerkingen
op het terrein van volksgezondheid en zorg

Scan de QR-code voor het eindverslag of [klik hier](#)

Wegwijzer

- ← Overzicht
- > **Wegwijzer**
- > Condities
- > Bevorderende factoren
- > Voorbeelden

Door het stimuleren en faciliteren van structuren voor kennis-samenwerkingen tussen onderzoekers en stakeholders in praktijk, beleid en/of onderwijs kunnen organisatoren (projectleiders van ZonMw-gefinancierde projecten bijv.) en financiers (ZonMw-programmamedewerkers bijv.) de gewenste maatschappelijke impact van onderzoek en innovatie versterken. Het doel is om zo bij te dragen aan kennisbenutting voor betere gezondheid en zorg.

Deze interactieve infographic bevat een beknopte weergave van inzichten over werkzame mechanismen en bevorderende factoren van duurzame kennisamenwerkingen op het terrein van welzijn, volksgezondheid en zorg, aangeduid als participatieve kennisinfrastructuren. Daarbij gaat het om door ZonMw gefinancierde kennisinfrastructuren als een academische werkplaats, netwerk, consortium, living lab of kennisplein.

Door op de verschillende onderdelen te klikken, krijgt de lezer meer informatie.

De inzichten in de infographic fungeren als randvoorwaarden om effectief uitvoering te geven aan duurzame kennisamenwerkingen en zijn afkomstig uit verkennend onderzoek van ZonMw en LUMC, uitgevoerd in de periode 2020-2022 onder twintig participatieve kennisinfrastructuren.

Uitgebreide informatie(bronnen), toelichtingen en tips zijn te vinden via de volgende links:

- [Eindverslag Op weg naar effectieve kennisamenwerking.](#)
- Nieuwsbericht [Implementeren met impact? Dat vraagt om effectieve kennisamenwerking.](#)
- Artikel [How to strengthen societal impact of research and innovation?](#)

Conditie

◀ Overzicht

➤ Wegwijzer

➤ **Conditie**

➤ Bevorderende factoren

➤ Voorbeelden

Er zijn acht onderling samenhangende mechanismen of condities die ertoe doen bij duurzame kennis samenwerkingen tussen onderzoekers en maatschappelijke stakeholders. Dit zijn belangrijke ijkpunten zijn voor organisatoren en financiers in het kader van hun planning, monitoring en evaluatie.

1. Transdisciplinariteit (ook wel aangeduid als kenniscocreatie)
2. Het definiëren van gedeelde ambitie
3. Recht doen aan ieders belangen
4. Investeren in de persoonlijke relaties met alle betrokken partijen (formeel/informeel)
5. Wederzijds vertrouwen in de samenwerkingspartner(s)
6. Een professionele organisatie
7. Een betekenisvol samenwerkingsproces (goede stappen, goede volgorde, win/winproces, in dialoog)
8. Voldoende tijd voor en continuïteit van de samenwerking

Diverse factoren kunnen effectieve kennis samenwerking belemmeren of bevorderen. Belemmerende factoren zijn bijvoorbeeld:

- Gebrek aan eigenaarschap van beoogde kennisgebruikers c.q. deelnemers aan de kennisinfrastructuur
- Onvoldoende budget/structurele financiering en kennisoverdracht
- Stokpaardjes van onderzoekers (nadruk op wetenschappelijke output in plaats van output waar de doelgroep behoefte aan heeft)
- Slechte timing van resultaten
- Ongunstige beleidscontext (denk aan de coronacrisis, bezuinigingen of een reorganisatie)
- Ingewikkelde krachtenvelden en belangenconflicten

Bevorderende factoren zijn onder meer:

- De rol van (goede) projectleiders en/of beleidsambtenaren
- Eerdere samenwerkingen en bottom-up initiatieven
- Combinatie van verschillende 'soorten' kennis
- Formalisering van betrokkenheid/verantwoordelijkheden
- Inbedding van de samenwerking in de organisatie of beleid
- Vertaling van kennis (bijvoorbeeld het omzetten van conclusies in praktische aanbevelingen en/of voorstellen)

Trans-disciplinariteit

Transdisciplinariteit

Kennisinfrastructuren bieden een ideale setting voor kennis-samenwerking die kan worden aangeduid als transdisciplinair.

Daarbij gaat het:

1. Om onderzoek waarin het gezamenlijk oplossen van problemen een sleutelrol speelt
2. Over samenwerking tussen wetenschappelijke disciplines en maatschappelijke domeinen (bijv. cure en care)
3. Actieve deelname van betrokken stakeholders

Transdisciplinair onderzoek vereist van wetenschappers, naast reflexief vermogen, het (h)erkennen en benutten van verschillende vormen van kennis, waaronder ervaringskennis (van burgers bijv.) en kennis afkomstig uit de uitvoeringspraktijk (van bedrijven bijv.). In de onderzochte kennisinfrastructuren bevindt zich dit nog in de beginfase. Dat is dus een aandachtspunt voor organisatoren en financiers van kennisinfrastructuren.

Voorbeeld

Een positief voorbeeld is de Academische Werkplaats Jeugd, welke een samenwerkingsverband vormt tussen jongerenorganisaties, gemeenten, universiteiten, hogescholen, ouders en jongeren. Deze partijen organiseren zich regionaal in een kennisinfrastructuur die continue interactie onderling mogelijk maakt. De vragen die aan bod komen, worden aangedragen door adolescenten en hun ouders, beleidsmakers en gezondheidswerkers. Onderzoekers vertalen deze vragen naar een (onderzoek)project. Samen ontwikkelen de deelnemers kennis die direct bruikbaar is voor zorgprofessionals, jongerenorganisaties en gemeenten. Om het gebruik van de binnen de Academische Werkplaats ontwikkelde kennis te verbeteren, zijn vijf lerende netwerken opgericht. In een lerend netwerk werken hogescholen en praktijkorganisaties samen met onder anderen beleidsmakers, experts en onderzoekers. Met als doel: duurzame uitwisseling tussen opleidings- en praktijkorganisaties om de kwaliteit van het werk in de jeugdsector te verbeteren.

← Overzicht

> Wegwijzer

> **Condities**

> Bevorderende factoren

> Voorbeelden

Gedeelde ambitie

Gedeelde ambitie

Samenwerking is effectief als het iets oplevert voor alle betrokken stakeholders. Het is dan ook essentieel dat er onder de belanghebbenden die actief zijn in de kennisinfrastructuur een gedeelde ambitie (incl. probleemconstructie) is. Een gedeelde ambitie bestaat uit een combinatie van strategieën, doelen en missies die worden ondersteund, nagestreefd en nageleefd. Om maatschappelijke waarde toe te voegen, moeten stakeholders uit verschillende domeinen zo vroeg mogelijk in het proces worden betrokken. Door het gezamenlijk opstellen van een 'route naar kennisbenutting' (ook wel impact pathway genoemd) ontstaat een gedeeld beeld van de (eind)situatie, dat is ingegeven door de belangen van betrokken stakeholders. Dat kan aan de hand van de kernvraag: wat wil je bereiken met het onderzoek of de innovatie, waarom en wanneer, hoe en met wie? Zie ook: [theory the impact pathway](#) en [ondersteuning bij implementatie](#)

Uit onze analyse werd duidelijk dat er bij de onderzochte kennisinfrastructuren veel nadruk ligt op (internationale) wetenschappelijke output en kennisdeling, en minder op het creëren van een gedeelde set van waarden (cultuur) om implementatie van kennis te bestendigen. Dat is dus een aandachtspunt voor organisatoren en financiers van kennisinfrastructuren.

Voorbeeld

Een positief voorbeeld zijn de Netwerken Zwangerschap en Geboorte. Voorafgaand aan de subsidieaanvraag bij ZonMw hebben de betrokken beroepsgroepen op regionaal niveau bepaald welke doelen zij willen bereiken en wat er nodig is om doelen te bereiken. Dit was een grote impuls voor betere zorg voor zwangere vrouwen en hun baby's. Met behulp van ZonMw-subsidies zijn negen regionale consortia opgericht, die hebben geresulteerd in een landelijk dekkend zwangerschaps- en geboortenetwerk, in samenwerking met de jeugdgezondheidszorg. Binnen het netwerk heeft het College Perinatale Zorg tot taak het stimuleren en waar nodig faciliteren en organiseren van kennisuitwisseling ter ondersteuning van regionale samenwerking en het verspreiden en beschikbaar stellen van kennis aan alle betrokken stakeholders.

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Recht doen aan belangen

Recht doen aan belangen

Bij een kennisinfrastructuur kunnen verschillende belangen tegelijkertijd een rol spelen: organisatiebelangen, individuele en/of maatschappelijke (of publieke) belangen. Deze belangen zijn bepalend voor de wijze waarop een kennisvraagstuk wordt bekeken, gedefinieerd en waargenomen.

Effectieve kennissamenwerkingen doen zoveel mogelijk recht aan ieders belangen en streven naar een win-winsituatie. Ze omvatten een continue beoordeling of de samenwerking meerwaarde creëert voor betrokken belanghebbenden (individueel, organisatorisch en maatschappelijk). Als er ruimte is voor wederzijds begrip voor de belangen van alle stakeholders, zal het proces soepeler en effectiever verlopen. Om deze open dialoog mogelijk te maken, zijn volledig participerende (actieve) belanghebbenden en transparante informatie-uitwisseling essentieel. Dit moet worden gedefinieerd vanuit het perspectief van de eindgebruiker van kennis, om wederzijds onjuiste percepties te voorkomen.

Uit onze analyse bleek dat in de onderzochte kennisinfrastructuren het vaakst rekening wordt gehouden met organisatorische en individuele belangen, maar dat er minder commitment is aan maatschappelijke belangen. Hiermee hangt samen dat er onvoldoende inzicht is in de maatschappelijke meerwaarde van kennisinfrastructuren. Dat vormt dus een aandachtspunt voor organisatoren en financiers.

Voorbeeld

Een voorbeeld zijn de Living labs Sport en Bewegen, bestaande uit vijftien gemeenten en hogescholen. Met behulp van een netwerksubsidie brachten de partners en burgers hun gezamenlijke ambitie in kaart. De labs maken gebruik van verschillende tools om samen te werken en burgers te betrekken, zoals de [QuickScan samenwerking](#).

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Persoonlijke relaties

Persoonlijke relaties

De relaties tussen verschillende belanghebbenden zijn van invloed op effectieve samenwerking. Mogelijk opportunistisch gedrag van stakeholders belemmert kennissamenwerking. Onderzoekers moeten bijvoorbeeld publiceren in tijdschriften met een hoge impactfactor en beleidsmakers willen het liefst op korte termijn concrete resultaten ontvangen. Uit onze analyse blijkt dat een minder goed functionerende projectleider (van bijv. een door ZonMw gesubsidieerd project) een barrière is voor een goede samenwerking. De rol van de projectleider is dan ook essentieel voor de relatie tussen/met partijen en het creëren van een vertrouwde omgeving.

Uit onze analyse blijkt ook dat er onvoldoende zicht is op aanwezige pijnpunten voor samenwerking binnen kennisinfrastructuren en dat minder actieve partners de samenwerking kunnen belemmeren. Het verbinden van belanghebbenden verbetert het opbouwen van persoonlijke relaties. De beschikbaarheid van een fysieke locatie is een belangrijke factor die bijdraagt aan een gedeelde visie en persoonlijke contacten.

Complementariteit in denken en doen is essentieel voor een effectieve samenwerking. Dit vraagt om aandacht voor het van meet af aan synthetiseren van noodzakelijke wetenschappelijke kennis uit verschillende disciplines ('team science'), ervaringskennis, vakkennis (o.a. praktijkervaringen, onderzoekservaringen buiten de onderzoeksetting en implementatievaardigheden) en artistieke kennis (creativiteit).

Om persoonlijke relaties te bewerkstelligen bestaan er tools, zoals de [Participatiematrix](#). Dit instrument is bedoeld om samenwerking met de doelgroep (patiënten, personen met een beperking, jongeren, ouders, naasten, etc.) in (onderzoek)projecten te bevorderen. Zie ook: [doelgroepparticipatie](#).

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Wederzijds vertrouwen

Wederzijds vertrouwen

Vertrouwen is fundamenteel voor effectieve samenwerking en kan worden gedefinieerd als een psychologische toestand van bereidheid om kwetsbaar te zijn op basis van positieve verwachtingen van de intenties of het gedrag van een andere partij in onzekere situaties. Door onzekerheid, vooral met betrekking tot de toekomst, is vertrouwen geen statisch element en kan het variëren over de duur van de relatie. Het is duidelijk dat wederzijds vertrouwen vaak voortkomt uit eerdere succesvolle samenwerkingen. Eerdere samenwerkingen en bottom-up initiatieven, ontstaan vanuit de werkvloer, maken vertrouwen mogelijk. Naast vertrouwen zijn een open houding en wederzijds respect belangrijk.

Zo wordt in het Netwerk Palliatieve Zorg Zuidoost-Brabant de samenwerking tussen onderzoekspartners, onderwijsorganisaties en zorgprofessionals versterkt door gezamenlijke agendavorming en afstemming in focus en prioriteiten. Op basis van gedeelde waarden en de ontwikkeling van een gezamenlijke visie worden projecten en activiteiten in de regio uitgevoerd, waarbij vertrouwen de basis vormt voor samenwerking.

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Professionele organisatie

Professionele organisatie

De kwaliteit van de samenwerking hangt mede af van het vermogen van de verschillende stakeholders om organisatorisch en inhoudelijk betrokken te zijn, en de mate waarin de samenwerking tot actie kan aanzetten. Uit onze analyse blijkt dat er verschillende werkrouines/culturen (bijv. risicobereidheid) zijn tussen onderzoek en praktijk (lokale overheid, zorgprofessionals) die dit mogelijk kunnen belemmeren. Een professionele organisatie of structurering is daarom essentieel voor duurzame, effectieve samenwerkingsverbanden. Hierbij gaat het om het vaststellen van spelregels, procedures, afspraken, relaties, manieren van werken (zoals zelfstandig en agile werken), (variabele) rollen en posities. Belangrijke facilitators zijn:

- Een gedragen cultuur
- Formalisering van verantwoordelijkheden (bijv. intentieverklaringen en administratief overleg)
- (Co)financiering (in geld/in natura)
- Effectieve (wetenschappelijke) communicatie
- Een lange termijnvisie
- Lange termijnfinanciering

Voorbeeld: Regionale oncologie netwerken (ziekte-/zorggebonden netwerk)

“Samenwerking in oncologienetwerken is de afgelopen jaren vanzelfsprekend geworden...we zien dat in de bestaande regionale oncologienetwerken zorgaanbieders goed samenwerken om iedere patiënt met kanker de best passende zorg te bieden. Toch blijven we nog op allerlei plekken hetzelfde wiel uitvinden.... Als we de kwaliteit willen verbeteren en tegelijk die winst willen incasseren, moeten we daarvoor echt landelijk de goede randvoorwaarden scheppen in de regelgeving en bekostiging van zorg..... We moeten landelijk afspraken maken die de oncologieregio's de ruimte geeft om te verkennen hoe netwerkfinanciering vorm kan krijgen..... Dat kan in grootschalige experimenten. Proefondervindelijk gaan we dan met de belangrijkste partijen verkennen aan welke knoppen in het zorgsysteem we moeten draaien. We weten nu uit ervaring dat dat niet lukt door het alleen bottom-up vanuit de regionale oncologienetwerken te proberen. Daar is ook top-down sturing bij nodig, met alle belangrijke partijen aan boord.”

Uit: [artikel de winst van netwerkzorg verzilveren](#).

- ◀ Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Betekenisgevend proces

Betekenisgevend proces

Het kunnen beleven (door de deelnemers) van een betekenisvol proces van samenwerken en gedeeld leren vraagt van de financier van kennisinfrastructuren (meer) inhoudelijk gedreven facilitering en borging, en minder protocollering en gecompliceerde subsidietrajecten (van aanvraag t/m rapportage). Informatietransparantie, datamanagement en harmonisering van de wijze waarop kennisinfrastructuren kunnen worden beschreven en beoordeeld op inhoud en proces vergemakkelijken de communicatie en verantwoording over onderzoeksfinanciering, analyse, en besluitvorming over allocatie van middelen. Zie ook: <https://www.zonmw.nl/nl/over-zonmw/kennisontwikkeling#section-145605>

Voorbeeld

Een voorbeeld is het programma over effectief werken in de jeugdsector, dat deel uitmaakt van het academische samenwerkingsnetwerk in de jeugdsector. Het doel van dit programma is het vergroten, bundelen en verspreiden van kennis over het bevorderen van de psychosociale ontwikkeling van kinderen en adolescenten. Dit is nuttig voor de sector jeugdgezondheidszorg, lokaal beleid gericht op preventie en/of cliënten op het snijvlak van jeugdzorg/jeugd-ggz/jeugd met een licht verstandelijke beperking. Een van de projecten binnen het programma richt zich op professionals en hun organisaties om hen te ondersteunen bij het ontwikkelen van sectoroverstijgend werken. Het sleutelbegrip daarbij is de lerende organisatie, wat een beroep doet op flexibiliteit en innovativiteit van mens en organisatie.

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Voldoende tijd en continuïteit

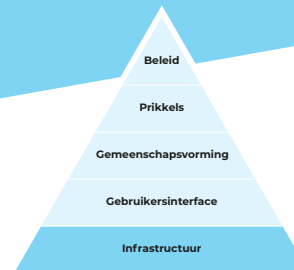
Voldoende tijd en continuïteit

Uit onze analyse blijkt dat er binnen kennisinfrastructuren een gebrek is aan voldoende tijd en capaciteit (mensen en middelen) om elkaars taal te leren spreken, de soft skills te ontwikkelen die nodig zijn voor samenwerking, en regelmatig persoonlijk contact te hebben. Ook is er gebrek aan ruimte om te experimenteren, reflecteren, implementeren en de samenwerking in te bedden in de praktijk. Het creëren/inzetten van verbindende functies en/of personen (linking-pins, duo-aanstellingen, personele uitwisseling etc.) kan bevorderlijk zijn om deze belemmeringen aan te pakken. Daarnaast bevordert een lange termijnprogrammering op basis van gezamenlijke kennisvragen en actieve sturing van de financier (ZonMw bijv.) de samenwerking.

De slagkracht van de Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg is versterkt door een wederkerige 'linking-pin' constructie, waarbij senior wetenschappelijk medewerkers en zorgmedewerkers in duobanen aan de universiteit, hogeschool, MBO en zorgorganisatie (interdisciplinair) samenwerken aan het genereren en implementeren van kennis en de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek. Het onderzoek is geagendeerd door ouderen en professionals, en de opgeleverde kennis wordt betekenisvol gebundeld en overgedragen naar zorgpraktijk, beleid en onderwijs.

- ← Overzicht
- Wegwijzer
- **Condities**
- Bevorderende factoren
- Voorbeelden

Bevorderende factoren

Het is de uitdaging om gezamenlijke kennisontwikkeling en kennisbenutting op basis van werkzame mechanismen en daaraan gerelateerde bevorderende factoren van effectieve samenwerking goed in te bedden in beleid, praktijk, onderwijs en/of (verder) onderzoek. Dit vraagt van alle betrokkenen binnen het kennisecosysteem – mens en organisatie – een cultuur- en gedragsverandering. Het model van Brian Nosek onderscheidt vijf niveaus om hier gestructureerd aan te werken vanuit het perspectief van organisatoren en financiers van kennisinfrastructuren.

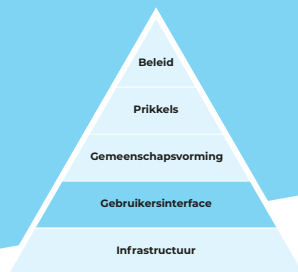
1. Infrastructuur
2. Gebruikersinterface
3. Gemeenschapsvorming
4. Prikkels
5. Beleid

Infrastructuur: Maak het mogelijk

- Organiseren van een bestuurlijke structuur om de kennis-samenwerking professioneel in praktijk te brengen en te monitoren. Niet meer structureren dan nodig is en de structurering (door middel van grondregels, coördinatie, normering, etc.) in handen houden van de deelnemende partijen.
- Zorgdragen voor goede verslaglegging en informatievoorziening op websites en andere verspreidingskanalen.
- Aandacht hebben voor de kwaliteit van (stuur)informatie en de afweging van bronnen en belangen. Zorgen voor informatie transparantie en harmonisering van de wijze waarop participatieve kennisinfrastructuren kunnen worden beschreven en beoordeeld op inhoudelijke en procesmatige aspecten.
- Doe aan kennissynthese en systematische kennisopbouw op basis van doelgebonden data-deling.

- ◀ Overzicht
- ▶ Wegwijzer
- ▶ Conditie
- ▶ **Bevorderende factoren**
- ▶ Voorbeelden

BEVORDERENDE FACTOREN

Gebruikersinterface: Maak het gemakkelijk

- Stimuleren van hybride onderzoek (bijv. het combineren van systematische reviews en primair onderzoek) waarin verschillende soorten kennis en expertise uit verschillende disciplines en domeinen worden geïntegreerd.
- Inzetten van bijv. implementatieprofessionals en kennismanagers om kennisdeling en vertaling van resultaten naar beleid, praktijk en onderwijs te faciliteren.
- Voldoende budget uittrekken voor disseminatie en implementatie van resultaten die gericht zijn op eindgebruikers (bijv. kennisplatforms en lerende netwerken).

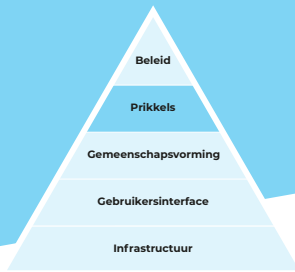

Gemeenschapsvorming: Maak het normatief

- Zo vroeg mogelijk in het proces met alle relevante stakeholders de kernvraag beantwoorden: wat wil je bereiken met het gezondheidsonderzoek of de zorginnovatie, waarom en wanneer, hoe en met wie?
- Trainen van referenten en commissieleden op het vlak van kenniscocreatie.
- Trainen van projectleiders over effectieve communicatie en verandermanagement.

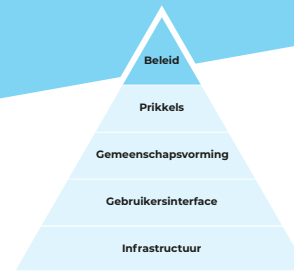
- ◀ Overzicht
- Wegwijzer
- Condities
- **Bevorderende factoren**
- Voorbeelden

BEVORDERENDE FACTOREN

Prikkels: Maak het lonend

- Ontwikkelen van gestandaardiseerde beoordelingsprocessen (vooraf/tijdens/achteraf) om transdisciplinaire samenwerkingen te identificeren en te prioriteren. Bijv. interviews over teamsamenwerkingen en deelname van maatschappelijke stakeholders.
- Inzetten op langdurig programmeren en financieren (langer dan vijf jaar) op basis van analyse van kennisvragen en kennisinfrastructuur.
- Organiseren van site visits, kick-off's en landelijke meetings met 'best persons'.
- Ondernemen en ondersteunen van voortdurende, gezamenlijke vertaling van onderzoeksaanbevelingen naar beleid en praktijk.

Beleid: Maak het verplicht

- (Blijven) eisen van Open Science en nieuwe manieren van erkennen en waarderen van wetenschappelijke onderzoekers.
- Inzetten op 'fund and fellowship': dienstbaarheid aan de inhoudelijke behoeften van het betreffende veld. Bijv. door meer vrijheid/eigenaarschap te bieden aan kennisinfrastructuren, minder focus te leggen op (administratieve) verantwoording, meer sturing te geven aan gelijkwaardige inbreng en gezamenlijke doelen, en tijdig aandacht te hebben voor verankering van financiering dan wel vervolffinanciering.
- Ontwikkelen van een systematische aanpak voor het monitoren en evalueren van samenwerkingspraktijken, ervaringen en bereikte impact vanuit verschillende perspectieven.

- ◀ Overzicht
- Wegwijzer
- Conditie
- **Bevorderende factoren**
- Voorbeelden

Voorbeelden

Academische werkplaatsen

Participatieve kennisinfrastructuren zijn duurzame infrastructuur waarin kennisontwikkeling, kennisdeling en kennisbenutting plaatsvindt via gelijkwaardige, niet-vrijblijvende samenwerking tussen onderzoekers en stakeholders uit beleid, praktijk en/of onderwijs. Voorbeelden van onderzochte infrastructuur zijn academische werkplaatsen, consortia, leernetwerken, living labs en ziekte-/zorggebonden netwerken. ZonMw financiert kennisinfrastructuren in het kader van capaciteitsopbouw. Participatieve kennisinfrastructuren werken in een regionale of landelijke context met eigen doelen, aanpakken en betrokken partners, en zijn soms onderling verbonden.

Leernetwerken

Academische werkplaatsen

Een landelijk of regionaal samenwerkingsverband tussen praktijkinstellingen uit de zorg- en/of welzijnssector, gemeenten, een universiteit, een hogeschool en ervaringsdeskundigen. Deze partijen organiseren zich in een kennisinfrastructuur die een constante interactie tussen de betrokken partijen stimuleert. De vragen waarover een werkplaats zich buigt komen van de doelgroep, beleidsmakers en (praktijk)professionals. Onderzoekers vertalen deze vragen naar uitvoerbaar onderzoek. Samen ontwikkelen zij kennis die direct bruikbaar is voor professionals, gemeenten en praktijkorganisaties. Via opleidingen worden de resultaten onder toekomstige professionals verspreid.

- Focuspunt: transdisciplinaire samenwerking
- Kernelement: inzet van implementatie-expertise
- Aandachtspunt: verankering van de betrokkenheid van doelgroepen/partners in projectteam

Leernetwerken

Samenwerkingsverband tussen onderwijs en praktijk waarin de uitwisseling en samenwerking tussen docenten en (aanstaande) professionals wordt versterkt.

- Focuspunt: doorwerking naar onderwijs
- Kernelement: domeinoverstijgende samenwerking

- ◀ Overzicht
- Wegwijzer
- Condities
- Bevorderende factoren
- **Voorbeelden**

- Overzicht
- Wegwijzer
- Conditie
- Bevorderende factoren
- **Voorbeelden**

Consortia

Een samenwerkingsverband tussen onderzoekers van meerdere partijen vanuit wetenschap en praktijk met verschillende disciplines, waarin het biomedische en het sociale domein elkaar vinden. Daarnaast participeren relevante partijen ten behoeve van kennisverspreiding en implementatie van resultaten, bijvoorbeeld beroepsorganisaties, kennis- en onderwijsinstututen, zorgverzekeraars en bedrijfsleven.

- Focuspunt: praktijkverbindingen
- Kernelement: verbinden van het medisch en sociaal domein
- Aandachtspunt: omgang met ingewikkelde krachtenvelden

Kennispleinen

Een digitaal kanaal waarin op landelijk niveau kennis, producten en ervaringen met elkaar worden gedeeld.

- Focuspunt: digitale communicatie
- Aandachtspunt: effectiviteit van (digitale) communicatie

Ziekte-/zorggebonden netwerken

Samenwerkingsverband tussen professionals in de domeinen (informele) zorg, ondersteuning en welzijn. Zij gaan samen met onderzoekers aan de slag met het realiseren van praktijkverbeteringen. Tijdens het proces met de onderzoekers doet het netwerk ervaring en kennis op over het zorg- en ondersteuningsaanbod, de samenwerking binnen het netwerk en het ontwikkelproces van het netwerk.

- Focuspunt: nieuwe kennis en oplossingen
- Aandachtspunt: koppeling tussen onderzoek en praktijk/omgang met spanning tussen relevantie en kwaliteit

Living labs

Een levensechte experimenteerruimte waarin tenminste twee partijen uit de 'quadruple helix' van overheid, kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke partijen (burgers) samen toewerken naar creatieve en innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

- Focuspunt: real-life experimenteerruimte
- Kernelement: veranderbereidheid van partijen om een andere manier van denken (qua inhoud en aanpak) door te voeren